

Nastroje społeczne w październiku

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2024

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W skrócie

- Po zarejestrowanym we wrześniu wzroście zadowolenia z kierunku zmian dokonujących się w kraju w październiku nastąpił jego spadek (z 36% do 31%). Blisko połowa badanych (47%) wyraża niezadowolenie z rozwoju sytuacji w Polsce, a co piąty (21%) nie ma zdania na ten temat. Nieco gorsze od ubiegłomiesięcznych są też przewidywania na najbliższy rok dotyczące ogólnej sytuacji w Polsce. Obecnie więcej niż co trzeci ankietowany obawia się jej pogorszenia (wzrost o 3 punkty procentowe, do 35%), a co piąty liczy na poprawę (spadek o 2 punkty, do 20%).
- Niewielkiemu pogorszeniu uległy oceny sytuacji politycznej. Przybyło oceniających ją źle (o 3 punkty, do 41%), a ubyło postrzegających ją dobrze (o 2 punkty, do 17%) oraz przeciętnie (o 2 punkty, do 36%). Zwiększył się również odsetek prognoz pesymistycznych odnoszących się do sytuacji politycznej w ciągu najbliższego roku (o 4 punkty, do 27%), a udział optymistycznych praktycznie nie zmienił się (19%).
- W stosunku do września spolaryzowały się opinie na temat kondycji polskiej gospodarki – zwiększyły się odsetki zadowolonych (o 2 punkty procentowe, do 31%), jak i niezadowolonych z sytuacji gospodarczej (o 3 punkty, do 29%). Ubyło natomiast postrzegających ją przeciętnie (o 6 punktów, do 34%). Z kolei przewidywania dotyczące sytuacji gospodarczej w ciągu najbliższego roku są nieznacznie bardziej pesymistyczne niż miesiąc wcześniej – 31% badanych obawia się jej pogorszenia (wzrost o 2 punkty), a 20% liczy na poprawę (spadek o 2 punkty).
- Podobnie jak w poprzednich miesiącach większość badanych (60%) deklaruje, że im i ich rodzinom żyje się dobrze, co trzeci (33%) – że przeciętnie, a relatywnie niewielu (6%) – że źle. W stosunku do września zmniejszył się nieco udział optymistycznych prognoz dotyczących poziomu życia w ciągu najbliższego roku (o 3 punkty procentowe, do 17%), a udział pesymistycznych w zasadzie się nie zmienił (18%).

SPIS TREŚCI

Rozwój ogólnej sytuacji w kraju	1
Oceny	1
Przewidywania	3
Sytuacja polityczna	4
Oceny	4
Przewidywania	6
Sytuacja gospodarcza	7
Oceny	7
Przewidywania	8
Sytuacja własna badanych i materialne warunki życia	9
Oceny	9
Przewidywania	11

Po zarejestrowanej w ubiegłym miesiącu poprawie w październikowych¹ nastrojach społecznych widoczne jest pewne pogorszenie zarówno w wymiarze ocen, jak i przewidywań na najbliższe dwanaście miesięcy.

ROZWÓJ OGÓLNEJ SYTUACJI W KRAJU

Oceny

W stosunku do września ubyło respondentów zadowolonych z rozwoju sytuacji w Polsce (o 5 punktów procentowych, do 31%), nie zmienił się udział osób niezadowolonych (47%), a wzrósł niemających sprecyzowanego zdania na ten temat (z 18% do 21%).

TABELA 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2023				2024									
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	w procentach													
W dobrym	35	33	38	40	38	38	34	37	37	35	35	29	36	31
W złym	51	51	38	37	42	40	46	45	43	45	47	49	47	47
Trudno powiedzieć	14	16	24	23	20	22	20	18	20	20	18	22	18	21

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (414) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

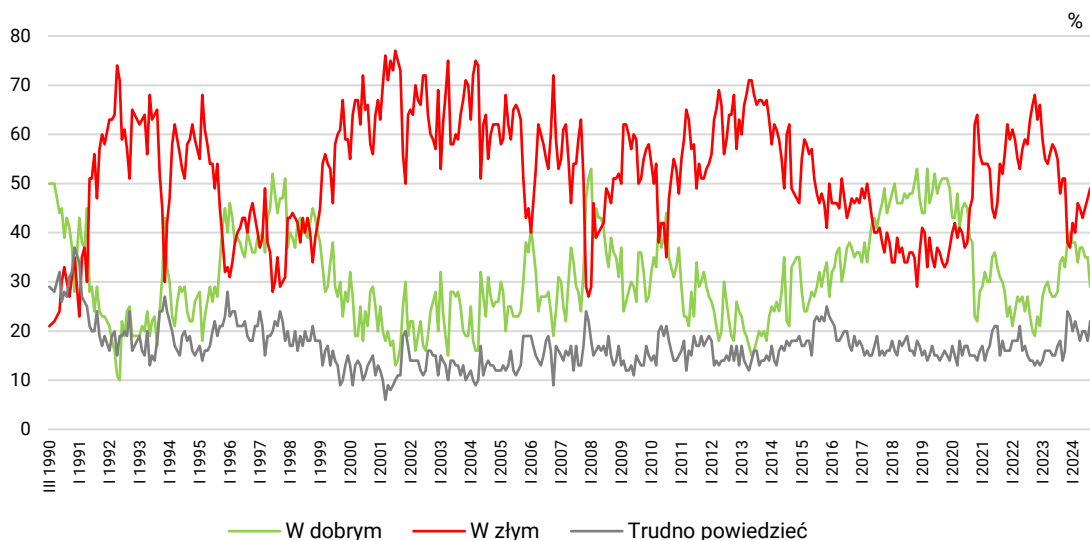
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiadnim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiadnim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 3 do 13 października 2024 roku na próbie liczącej 1025 osób (w tym: 59,9% metodą CAPI, 24,7% – CATI i 15,4% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcje wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?

Zadowolenie z rozwoju sytuacji w Polsce częściej niż inni wyrażają mieszkańcy największych miast (42%), absolwenci wyższych uczelni (41%), badani o dochodach wynoszących co najmniej 6000 zł na osobę (46%), dobrze oceniający warunki materialne swoich gospodarstw domowych (36%), a w grupach społeczno-zawodowych najczęściej przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści z wyższym wykształceniem (45%). Z kolei negatywny stosunek do kierunku zmian dokonujących się w Polsce mają mieszkańcy mniejszych miast – do 100 tys. mieszkańców (47–49% w zależności od kategorii), ankietowani posiadający wykształcenie zasadnicze zawodowe (55%), uzyskujący najniższe dochody – do 999 zł *per capita* (56%) oraz niezadowoleni z warunków materialnych własnych gospodarstw domowych (63%).

Postrzeganie ogólnej sytuacji w kraju zależne jest również od orientacji światopoglądowej i poglądów politycznych. Relatywnie dobrze oceniają ją osoby niepraktykujące religijnie (43%), utożsamiające się z lewicą (56%), a w potencjalnych elektoratach – sympatycy Koalicji Obywatelskiej oraz Lewicy. Natomiast niezadowolenie z rozwoju sytuacji w kraju wyrażają ponadprzeciętnie często badani praktykujący religijnie kilka razy w tygodniu (72%), identyfikujący się z lewicą (65%), a w elektoratach – zwolennicy Konfederacji Wolność i Niepodległość oraz Prawa i Sprawiedliwości.

TABELA 2

Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Koalicja Obywatelska	72	15	13
Lewica	61	29	10
Trzecia Droga	39	32	29
Konfederacja Wolność i Niepodległość	12	78	10
Prawo i Sprawiedliwość	12	72	16
Niezdecydowani, na kogo głosować	12	51	37
Niegłosujący	21	50	29

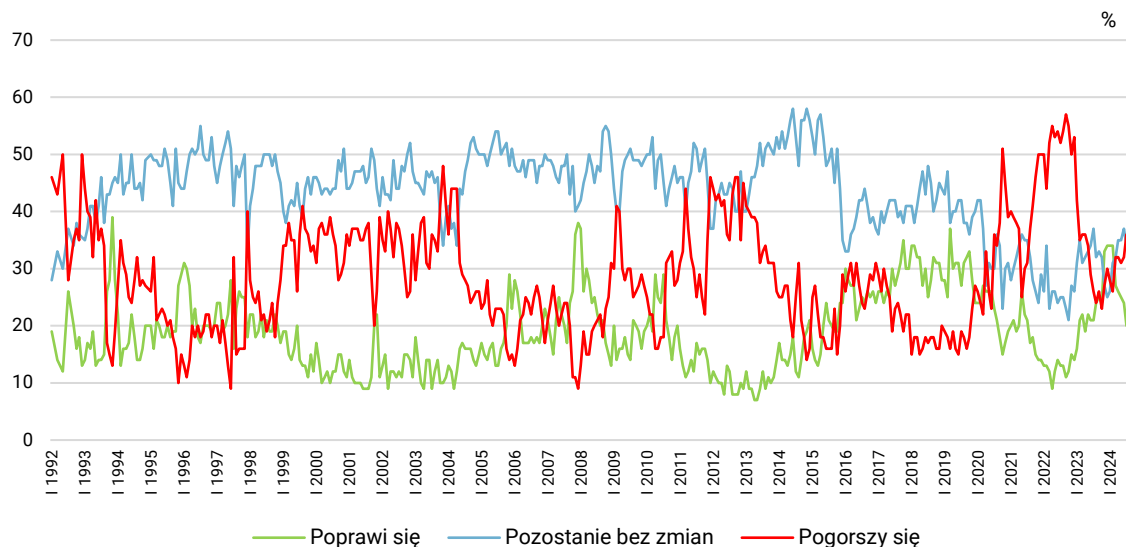
Przewidywania

Zwiększył się odsetek badanych przewidujących pogorszenie ogólnej sytuacji w Polsce w perspektywie roku (o 3 punkty procentowe, do 35%), a nieznacznie zmniejszył liczących na jej poprawę (o 2 punkty, do 20%). Podobnie jak w ubiegłym miesiącu, więcej niż co trzeci ankietowany (36%) uważa, że ogólna sytuacja w kraju się nie zmieni. Co jedenasty respondent (9%) nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie.

TABELA 3

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2023				2024									
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
w procentach														
Poprawi się	25	24	33	34	34	34	27	26	25	24	20	20	22	20
Nie zmieni się	33	32	27	25	26	31	32	35	35	37	34	36	37	36
Pogorszy się	26	23	27	30	28	26	32	32	31	32	36	35	32	35
Trudno powiedzieć	16	21	13	11	12	9	10	8	9	7	9	9	8	9

RYS. 2. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

SYTUACJA POLITYCZNA

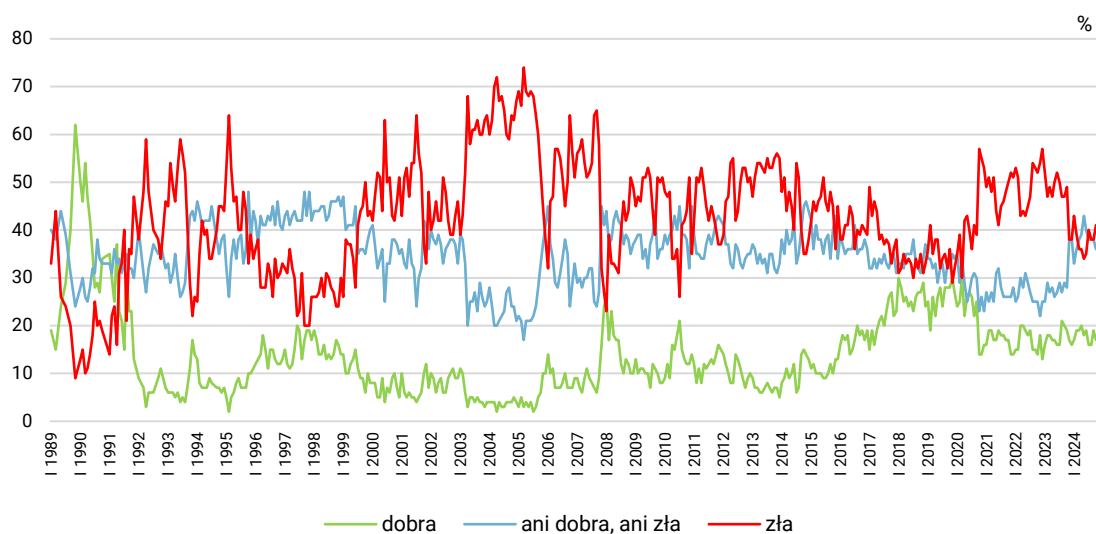
Oceny

W ciągu ostatniego miesiąca oceny sytuacji politycznej uległy niewielkiemu pogorszeniu. Przybyło oceniających ją źle (o 3 punkty procentowe, do 41%), a ubyło postrzegających ją dobrze (o 2 punkty, do 17%) oraz przeciętnie (o 2 punkty, do 36%). Relatywnie niewielu respondentów nie ma zdania na ten temat (7%).

TABELA 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2023				2024									
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	w procentach													
– dobra	20	19	17	16	17	19	19	20	18	19	16	16	19	17
– ani dobra, ani zła	29	28	38	38	33	36	38	39	43	40	38	38	38	36
– zła	47	49	38	38	43	39	36	36	34	35	40	38	38	41
Trudno powiedzieć	4	4	7	8	7	5	7	6	5	6	6	8	5	7

RYS. 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:

Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

Zadowolenie z sytuacji politycznej częściej niż pozostali wyrażają mieszkańcy największych miast (23%), absolwenci wyższych uczelni (22%), respondenci o najwyższych dochodach wynoszących co najmniej 6000 zł na osobę (26%) oraz badani dobrze oceniający warunki materialne własnych gospodarstw domowych (20%). Biorąc pod uwagę grupy społeczno-zawodowe, sytuację polityczną pozytywnie oceniają najczęściej przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści z wyższym wykształceniem (25%). Ponadto można zauważyć, że zadowolenie w tym obszarze częściej deklarują osoby identyfikujące się z lewicą (27%), a w potencjalnych elektoratach partyjnych – zwolennicy Koalicji Obywatelskiej.

TABELA 5

Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Koalicja Obywatelska	47	36	15	2
Trzecia Droga	19	57	21	3
Lewica	16	53	25	5
Konfederacja Wolność i Niepodległość	7	24	69	0
Prawo i Sprawiedliwość	6	26	65	4
Niezdecydowani, na kogo głosować	4	37	44	15
Niegłosujący	10	37	41	12

Przewidywania

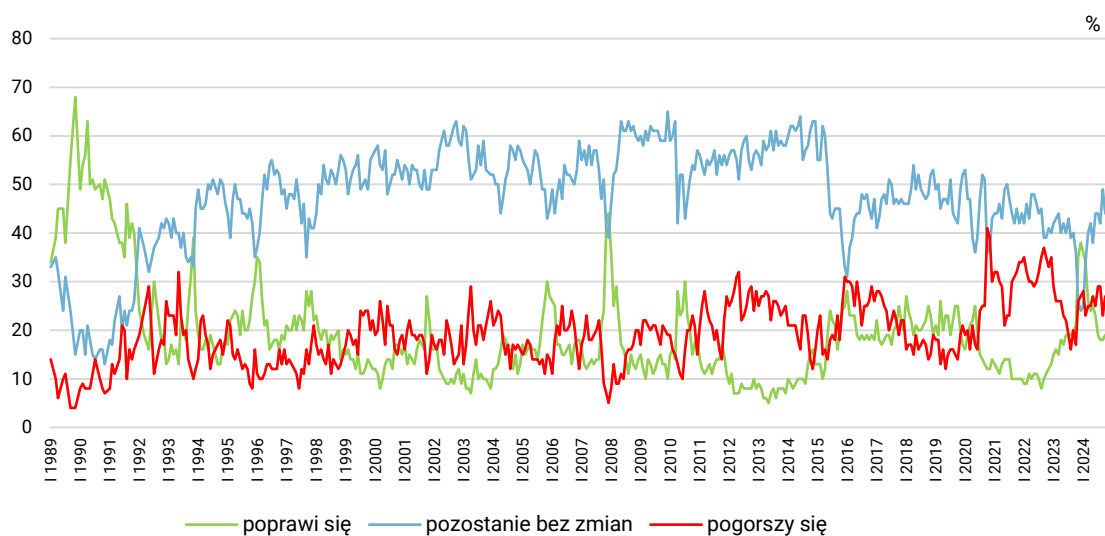
Wzrosło przekonanie, że w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce pogorszy się (o 4 punkty procentowe, do 27%), a zmniejszył się odsetek badanych nieprzewidujących zmian w tym obszarze (o 5 punktów, do 44%). Podobnie jak w ubiegłym miesiącu mniej niż co piąty badany (19%) prognozuje poprawę sytuacji politycznej. Co jedenasty ankietowany (9%) nie ma zdania na ten temat.

TABELA 6

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2023				2024									
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	w procentach													
– poprawi się	20	21	35	38	36	34	26	24	25	23	19	18	18	19
– nie zmieni się	40	36	26	24	25	34	40	42	38	44	44	42	49	44
– pogorszy się	20	17	26	27	28	23	25	25	27	25	29	29	23	27
Trudno powiedzieć	20	25	13	11	11	8	9	9	10	7	8	11	10	9

CBOS

RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:

Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

SYTUACJA GOSPODARCZA

Oceny

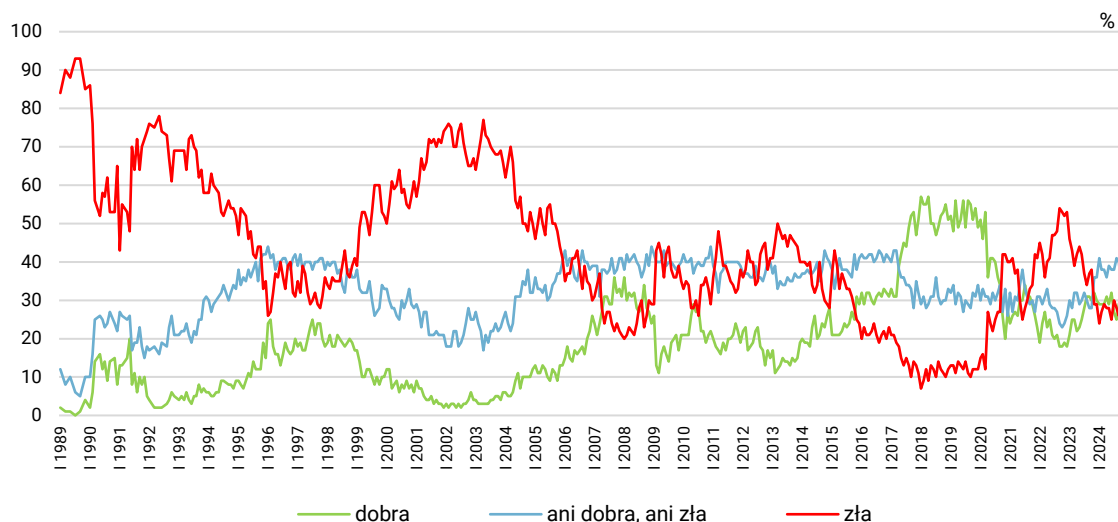
W porównaniu z wrześniem spolaryzowały się opinie na temat kondycji polskiej gospodarki – zwiększyły się odsetki zadowolonych (o 2 punkty procentowe, do 31%), jak i niezadowolonych z sytuacji gospodarczej (o 3 punkty, do 29%). Ubyło natomiast postrzegających ją przeciętnie (spadek o 6 punktów, do 34%). Bardzo niewielu respondentów nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie (6%).

TABELA 7

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2023				2024									
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	w procentach													
– dobra	31	30	32	30	29	29	29	31	29	32	27	25	29	31
– ani dobra, ani zła	28	28	36	36	41	38	38	36	39	38	38	41	40	34
– zła	37	38	29	29	24	27	29	28	28	25	30	28	26	29
Trudno powiedzieć	4	5	4	5	6	6	5	5	4	5	5	6	5	6

CBOS

RYS. 5. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:

Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

Częściej niż pozostali zadowoleni z sytuacji gospodarczej są najmłodszy badani w wieku 18–24 lata (40%), mieszkańcy największych miast (47%), absolwenci wyższych uczelni (34%), respondenci z gospodarstw domowych o najwyższych dochodach wynoszących co najmniej 6000 zł *per capita* (51%) i dobrze oceniający warunków materialnych własnych gospodarstw domowych (39%).

Podobnie jak w przypadku oceny ogólnej oraz politycznej sytuacji w kraju, relatywnie lepiej kondycję gospodarki postrzegają osoby niepraktykujące religijnie (38%), identyfikujące się z lewicą (40%), a w potencjalnych elektoratach – sympatycy Koalicji Obywatelskiej.

TABELA 8

Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:			
	dobra	ani dobra, ani zła	Zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Koalicja Obywatelska	49	34	12	5
Lewica	42	28	27	3
Trzecia Droga	34	40	23	3
Konfederacja Wolność i Niepodległość	19	38	43	0
Prawo i Sprawiedliwość	17	34	46	4
Niezdecydowani, na kogo głosować	30	40	23	6
Niegłosujący	28	32	30	10

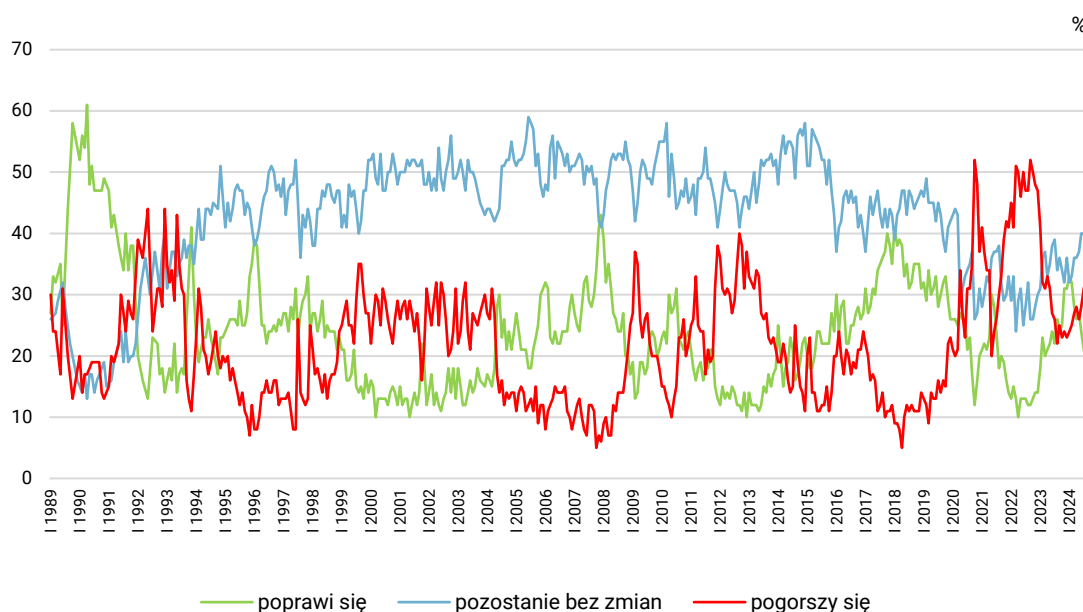
Przewidywania

Pogorszyły się nieco przewidywania dotyczące sytuacji gospodarczej w Polsce w ciągu najbliższego roku. Zmniejszył się nieznacznie udział osób liczących na poprawę (o 2 punkty procentowe, do 20%), a zwiększył obawiających się jej pogorszenia (o 2 punkty, do 31%). Co dziewiąty badany nie ma określonej opinii w tej kwestii (11%).

TABELA 9

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2023				2024									
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
w procentach														
– poprawi się	24	25	31	31	33	32	28	26	27	24	21	19	22	20
– nie zmieni się	36	34	32	36	32	33	36	36	37	40	40	38	38	38
– pogorszy się	25	23	24	23	24	25	27	28	26	28	31	33	29	31
Trudno powiedzieć	15	19	13	11	11	10	9	10	9	8	8	10	10	11

RYS. 6. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:

Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

SYTUACJA WŁASNA BADANYCH I MATERIALNE WARUNKI ŻYCIA

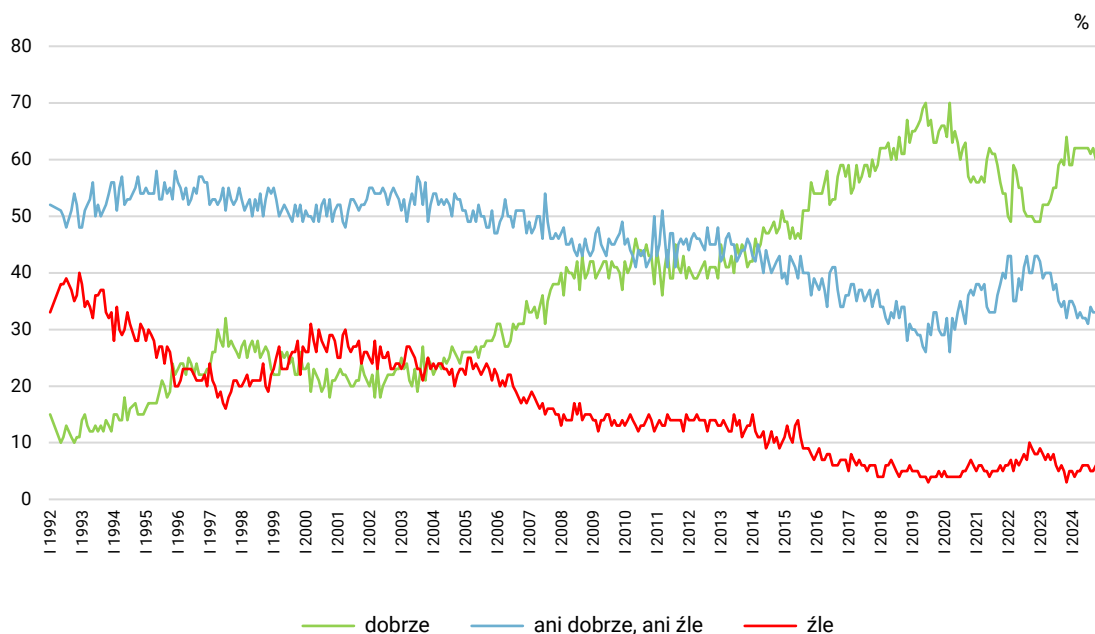
Oceny

W październiku 60% badanych zadeklarowało, że im i ich rodzinom żyje się dobrze (o 2 punkty procentowe mniej niż we wrześniu), 33% – że przeciętnie, a 6% – że źle.

TABELA 10

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2023				2024									
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	w procentach													
– dobrze	60	59	64	59	59	62	62	62	62	62	62	61	62	60
– ani dobrze, ani źle	34	35	32	35	35	34	32	33	32	32	31	34	33	33
– źle	6	5	3	5	5	4	5	5	6	6	6	5	5	6

RYS. 7. Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:

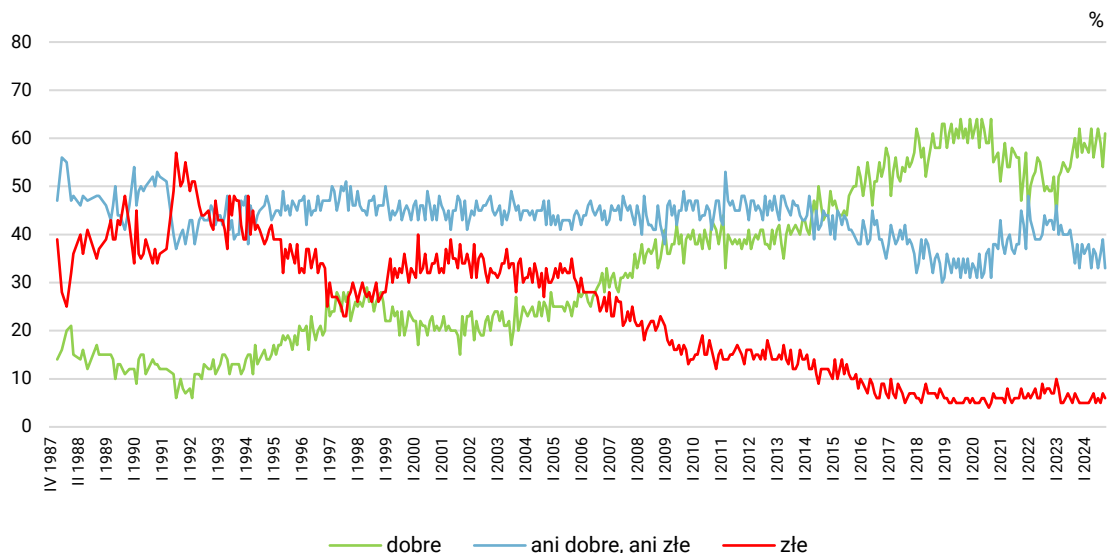
Pomięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

Po zarejestrowanym we wrześniu spadku zadowolenia z warunków materialnych gospodarstw domowych w tym miesiącu odnotowaliśmy jego wzrost (o 7 punktów, do 61%), przy jednoczesnym zmniejszeniu odsetka oceniających je przeciętnie (o 6 punktów, do 33%). Podobnie jak w poprzednich miesiącach relatywnie niewielu badanych wyraża niezadowolenie w tym obszarze (6%).

TABELA 11

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2023				2024									
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	w procentach													
– dobre	60	56	62	57	59	58	57	62	56	59	62	59	54	61
– ani dobre, ani źle	34	38	33	38	36	37	38	33	37	36	33	36	39	33
– źle	7	6	5	5	5	5	5	6	7	5	6	5	7	6

RYS. 8. Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego?
Czy są one:

Pozytywnie na temat poziomu życia oraz warunków materialnych swoich gospodarstw domowych częściej wypowiadają się osoby o wyższych dochodach oraz lepiej wykształcone. Ponadto lepiej niż pozostali obszary te oceniają młodszy ankietowani do 34 roku życia, a także mieszkańcy największych miast. W pewnym stopniu opinie różnicują poglądy polityczne – stosunkowo najbardziej zadowoleni z warunków materialnych i poziomu życia są respondenci identyfikujący się z lewicą.

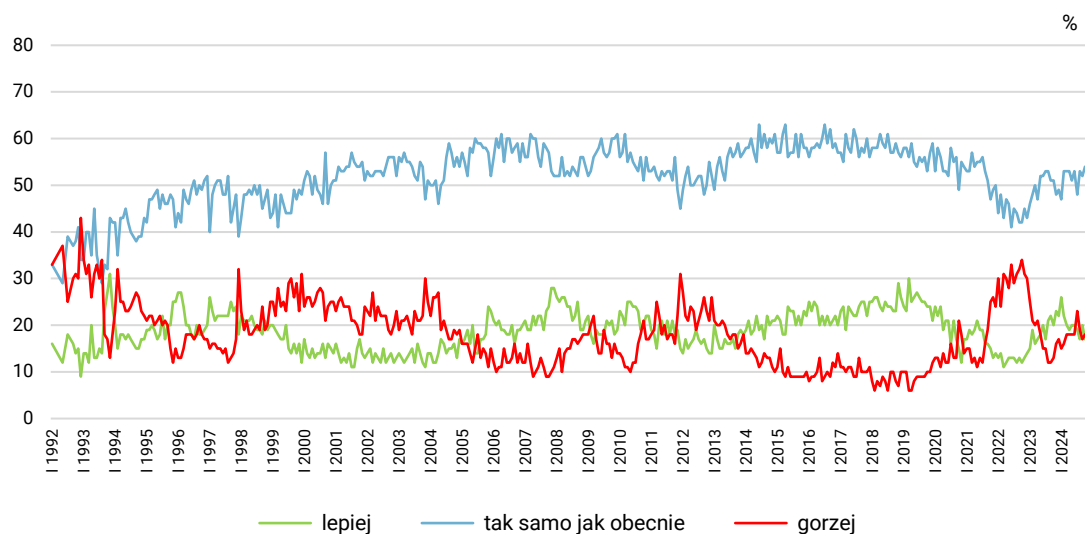
Przewidywania

Większość badanych (54%, wzrost o 2 punkty procentowe w stosunku do pomiaru wrześniowego) sądzi, że w ciągu najbliższego roku poziom życia ich i ich rodzin się nie zmieni. 17% ankietowanych (spadek o 3 punkty) liczy na jego poprawę, a 18% przewiduje pogorszenie.

TABELA 12

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2023				2024									
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	w procentach													
– lepiej	22	20	23	22	26	22	20	19	20	20	19	17	20	17
– tak samo	51	51	48	49	47	53	53	53	51	53	48	53	52	54
– gorzej	12	13	16	17	15	16	18	18	18	18	23	19	17	18
Trudno powiedzieć	15	16	13	12	12	9	10	10	11	9	10	11	11	11

RYS. 9. Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:

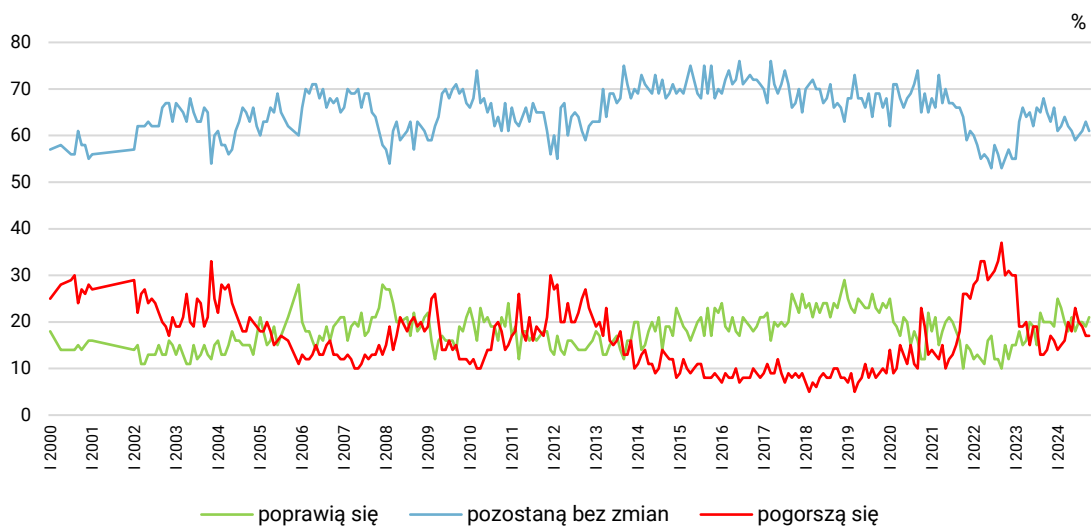
Pomięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

Mniej więcej co piąty ankietowany (21%, o 2 punkty więcej niż miesiąc wcześniej) oczekuje poprawy warunków materialnych swojego gospodarstwa domowego w ciągu najbliższego roku, mniej niż co piąty (17%) obawia się ich pogorszenia, a najliczniejsza grupa badanych prognozuje utrzymanie *status quo* (61%).

TABELA 13

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2023				2024									
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	w procentach													
– poprawią się	20	20	20	19	25	23	20	18	21	18	20	20	19	21
– pozostaną bez zmian	68	65	63	66	61	62	64	62	61	59	60	61	63	61
– pogorszą się	13	14	17	16	14	15	16	20	18	23	20	19	17	17

RYS. 10. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:

Po zarejestrowanej w ubiegłym miesiącu poprawie w październiku nastroje społeczne uległy pogorszeniu. Gorzej oceniany jest kierunek zmian dokonujących się w Polsce, a trochę gorzej sytuacja polityczna, jak również prognozy na najbliższy rok odnoszące się do ogólnej, politycznej i gospodarczej sytuacji w Polsce oraz poziomu życia respondentów. Natomiast po obserwowanym we wrześniu spadku zadowolenia z warunków materialnych gospodarstw domowych obecnie odnotowujemy jego wzrost.

Opracowała

Małgorzata Omyła-Rudzka